

14250 - نېمە ئۈچۈن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى باشقا ھەرقانداق كىشىدىن بەكرىق ياخشى كۆرۈش ۋاجىب بولىدۇ؟

سۇئال

نېمە ئۈچۈن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى باشقا ھەرقانداق كىشىدىن ئەڭ يۇقىرى دەرىجىدە ياخشى كۆرۈش، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلىش، ئەگىشىش ۋە ھۆرمەت قىلىشقا بۇيرۇلدۇق؟، بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر.

1-ئاللاھ تائالا بىزنىڭ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا ئىتائەت قىلىشىمىزنىڭ ۋاجىبلىقىنى بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: **وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا ۚ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ** تەرجىمىسى: ئاللاھ ۋە پەيغەمبەرگە ئىتائەت قىلىڭلار، (ئۇلارغا مۇخالىپەتچىلىك قىلىشتىن) ھەزەر قىلىڭلار، ئەگەر (ئىتائەت قىلىشتىن) باش تارتساڭلار، بىلىڭلاركى، رەسۇلىمىزنىڭ مەسئۇلىيىتى پەقەت ئوچۇق تەبلىغ قىلىشتۇر. [سۈرە مائىدە 92-ئايەت].

2-ئاللاھ تائالا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا ئىتائەت قىلىشنى ئۆزىگە ئىتائەت قىلىشنىڭ جۈملىسىدىن دەپ خەۋەر بېرىپ مۇنداق دەيدۇ: **مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ ۚ وَمَنْ تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا** تەرجىمىسى: كىمكى پەيغەمبەرگە ئىتائەت قىلىدىكەن، ئۇ ئاللاھقا ئىتائەت قىلغان بولىدۇ (چۈنكى پەيغەمبەر ئاللاھنىڭ ئەمرىنى يەتكۈزىدۇ). كىمكى (ئى مۇھەممەد!) سەندىن يۈز ئۈرۈيدىكەن، (بىلگىنكى) بىز سېنى ئۇلارغا كۆزەتچى (يەنى ئۇلارنىڭ ئەمەللىرىنى كۆزىتىپ، ئەمەللىرىگە قاراپ ھېساب ئالغۇچى) قىلىپ ئەۋەتمىدۇق. [سۈرە نىسا 80-ئايەت].

3-ئاللاھ تائالا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا ئىتائەت قىلىشتىن باش تارتقان مۇسۇلمانلارنى شىبىرىكتىن ئىبارەت پىتىنىگە چۈشۈپ قېلىشتىن ئاگاھلاندۇرۇپ مۇنداق دەيدۇ: **لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا ۚ قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذًا ۚ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ** تەرجىمىسى: (ئى مۇمىنلەر!) پەيغەمبەرنى سىلەر بىر - بىرىڭلارنى چاقىرغاندەك چاقىرماڭلار، سىلەردىن (پەيغەمبەرنىڭ سۆھبىتىدىن) ئاستا سۇغۇرۇلۇپ غىپىپىدە چىقىپ كەتكەنلەرنى ئاللاھ ئەلۋەتتە بىلىدۇ، پەيغەمبەرنىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلغۇچىلار (دۇنيادا چوڭ بىر) پىتىنىگە يولۇقۇشتىن، يا (ئاخىرەتتە) قاتتىق بىر ئازابقا دۇچار بولۇشتىن قورقسۇن. [سۈرە نۇر 63-ئايەت].

ئاللاھ تائالانىڭ پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ئاتا قىلغان ئۇلۇغ نەبۇۋەت ماقامى بولسا، مۇمىنلەر مۇسۇلمانلارنىڭ

ئۇ زاتنى ھۆرمەت-ئېھتىرام قىلىشىنىڭ زۆرۈرلۈكىنى تەقەززا قىلىدۇ. بۇ ھەقتە ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: **إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا، لِّتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا** تەرجىمىسى: **بىز ھەقىقەتەن سېنى (قىيامەت كۈنى خەلققە) گۇۋاھلىق بەرگۈچى، (مۆمىنلەرگە جەننەت بىلەن) خۇش خەۋەر بەرگۈچى، (كاپىرلارنى ئازابىتىن) ئاگاھلاندۇرغۇچى قىلىپ ئەۋەتتۇق. سىلەرنىڭ ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئىمان ئېيتىشىڭلار ئۈچۈن، ئۇنى (يەنى پەيغەمبەرنى) ئۇلۇغلىشىڭلار ۋە ھۆرمەتلىشىڭلار ئۈچۈن، ئەتىگەندە ۋە ئاخشامدا تەسبىھ ئېيتىشىڭلار ئۈچۈن (بىز پەيغەمبەرنى ئەۋەتتۇق).** [سۈرە پەتىھى 8-9-ئايەتلەر].

4-پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى ھەقىقىي ياخشى كۆرمىگىچە بەلكى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى ئۆزىنىڭ نەپسى، ئاتا-ئانىسى، بالا-چاقىلىرى ۋە بارلىق ئىنسانلاردىن بەكرىق ياخشى كۆرمىگىچە مۇسۇلماننىڭ ئىمانى كامىل بولمايدۇ. ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىستە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: **سىلەرنىڭ بېرىڭلار مېنى ئۆزىنىڭ ئاتا-ئانىسى، بالا-چاقىلىرى ۋە بارلىق ئىنسانلاردىن بەكرىق ياخشى كۆرمىگىچە كامىل مۇمىنبولالمايدۇ.** [بۇخارىي رىۋايىتى 15-ھەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى 44-ھەدىس].

ئابدۇللاھ ئىبنى ھىشام مۇنداق دەيدۇ: **بىز پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام بىلەن بىرگە ئىدۇق، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ قولىنى تۇتتى، ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: يا رەسۇلۇللاھ! سىلە ماڭا نەپسىمدىن باشقا ھەممە نەرسىدىن بەكرىق ياخشى كۆرۈنگۈچى دېۋىدى. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: ياق، يا ئۆمەر، مېنىڭ جېنىم قولىدا بولغان زات بىلەن قەسەمكى، مېنى ھەتتا نەپسىڭىدىنمۇ بەكرىق ياخشى كۆرمىسەڭ، ئىمان كامىل بولمايدۇ، دېدى. ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: ئاللاھ بىلەن قەسەمكى! ھازىر مەن سىلنى نەپسىمدىنمۇ بەكرىق ياخشى كۆرىمەن، دېدى. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: ئى ئۆمەر! ھازىر ئىمان كامىل بولدى دېدى. [بۇخارىي رىۋايىتى 6257-ھەدىس].**

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: **بىزنىڭ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى باشقا ھەرقانداق بىر شەخستىن بەكرىق ياخشى كۆرىشىمىز ۋە ئۇلۇغلىشىمىزنىڭ زۆرۈرلۈكىنىڭ سەۋەبى: بىز دۇنيا-ئاخىرەتتىكى ئەڭ كاتتا نېمەتكە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئارقىلىق يەنى ئۇنىڭغا ئەگىشىش ۋە ئىشىنىش ئارقىلىق ئېرىشەلەيمىز، شۇنداقلا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمىتىگە ئېرىشىش ۋە ئازابىدىن ساقلىنىشىمۇ پەقەت پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ۋاستىسى بىلەن، ئۇنىڭغا ئەگىشىش، ئىشىنىش، ياخشى كۆرۈش ئارقىلىق ھاسىل بولىدۇ. ئاللاھ تائالانىڭ ئىنسانلارنى، دۇنيا-ئاخىرەتنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزىدىغان، دائىمىي ياخشىلىققا يەتكۈزىدىغان ئەڭ كاتتا نېمىتى ساغلام ئىمان بولۇپ، مانا بۇ بۈيۈك نېمەت باشقىلارغا مەنپەئەت يەتكۈزۈشنى ئۆزىنىڭ جېنى ۋە مېلىدىنمۇ بەكرىق ياخشى كۆرگەن، ئىنسانلارنىڭ قاراڭغۇ زۇلمەتتىن يورۇقلۇق نۇرىغا چىقارغان ۋە توغرا يولغا يېتەكلىنىشى ئۇنىڭ ئارقىلىق بارلىققا كەلگەن، ئاللاھنىڭ بۇ يورۇقنى ئىجرا قىلىشتا ھەممىگە ئوخشاش مۇئامىلىدە بولغان پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا ئىمان ئېيتىش ۋە ئەگىشىش، ئۇنى ياخشى كۆرۈش ئارقىلىق رېئاللىققا ئايلىنىدۇ.** [يەنىۋالار توپلىمى 27-توم 246-بەت].

بەزى ئالىملار مۇنداق دەيدۇ: "بەندە ئۆزى ئۈچۈن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام تەرىپىدىن ھاسىل بولغان، ئاللاھ تائالانىڭ ئۆزىنى رەسۇلۇللاھنىڭ سەۋەبى بىلەن كۆپرىنىڭ زۇلمىتىدىن ئىمان نۇرىغا چىقارغىنىدىن ئىبارەت بۇ بۈيۈك نېمەتنى ئويلىغاندا ئىدى، ئۆز نەپسىنىڭ مەڭگۈلۈك نېمەتتە ئەبەدىي قىلىشىغا ئۇ زاتنىڭ سەۋەب بولغانلىقىنى، شۇنىڭدەك پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئارقىلىق ئېرىشكەن مەنپەئەتنىڭ باشقا بارلىق مەنپەئەتلەردىن كاتتا ئىكەنلىكىنى بىلىپ يەتكەن بولاتتى. شۇنىڭ ئۈچۈن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا بولغان سۆيگۈ-مۇھەببەت باشقىلارغا بولغان سۆيگۈدىن ئارتۇق ۋە مۇكەممەل بولۇشى تەلەپ قىلىنىدۇ. لېكىن ئىنسانلار بۇ مەسىلىدە ئۆزلىرىنىڭ ئۇ نېمەتلەرنى ھېس قىلالىشى ياكى ئۇنىڭدىن غاپىل قىلىشى نەتىجىسىدە پەرقلىق بولىدۇ. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا تولۇق ئىشەنگەن ۋە ئەگەشكەن كىشىنىڭ ۋىجدانىدىن ئاشۇ سۆيگۈلەر خالى بولمايدۇ، ئەمما رەسۇلۇللاھقا بولغان سۆيگۈ-مۇھەببەت بىر شەخستىن يەنە بىر شەخسكە قارىتا پەرقلىق بولىدۇ. مۇسۇلمانلار ئىچىدە بۇ سۆيگۈدىن تولۇق بەھرى ئالغانلار ۋە ئەڭ تۆۋەن دەرىجىدە نېسىۋىگە ئېرىشكەنلەر بولىدۇ. ئۆزىنىڭ نەپسى خاھىشىگە ئەگىشىپ شەيتانى ھەۋەسلەرنىڭ ئارقىسىدىن يۈرگەن كىشىلەر كۆپ ۋاقىتتا بۇ سۆيگۈدىن لەززەت ئىلىشتىن مەھرۇم قالىدۇ. لېكىن كۆپچىلىك كىشىلەر پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام زىكىر قىلىنغاندا ئۇنى كۆرۈشكە ئىشتىياق قىلىدۇ، ئەمما ئۇ زاتقا بولغان سۆيگۈسى ئاتا-ئانا، بالا-چاقا، مال-دۇنيا ۋە ئۇرۇغ-تۇغقانلىرىغا بولغان سۆيگۈسىدىن ئۈستۈن تۇرسىمۇ، ئۇلارنىڭ غەپلەتتە قىلىشى سەۋەبىدىن بۇ سۆيگۈ تىزىدىن يوقىلىدۇ. ئاللاھ تائالا ئۇلارغا ياردەمچى بولسۇن". [پەتھۇل بارىي 1 - توم 59-بەت].

ئاللاھ تائالانىڭ بۇ ئايىتىمۇ يۇقىرىقى مەنىنى ئىپادىلەيدۇ: **النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ**

تەرجىمىسى: **پەيغەمبەر مۆمىنلەرگە ئۇلارنىڭ ئۆز نەپسىدىنمۇ چارىدۇر.** [سۇرە ئەھزاب 6-ئايەت].

ئىبنى كەسىر رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ئۆمىتىگە بولغان مېھرى-شەپقىتى، كۆيۈمچانلىقى، مۆمىنلەرنى رەسۇلۇللاھنى ئۆز نەپسىدىنمۇ چارە كۆرىدىغان، بۇيرۇق-چەكلىمىلىرىنى ھەممىدىن ئۈستۈن بىلىدىغان ھالەتكە كەلتۈرگەن. (6380).

شەيخ سەئىدى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئاللاھ تائالا مۆمىنلەرگە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ئورنى ۋە مەرتىۋىسى توغرىسىدا خەۋەر بېرىش بىلەن بىرگە، ئۇ زاتقا مەزكۇر مەرتىۋىنىڭ تەقەززاسى بويۇنچە مۇئامىلىدە بولۇشنىڭ مۇھىملىقىنى بايان قىلىپ: **النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ** تەرجىمىسى: **پەيغەمبەر مۆمىنلەرگە ئۆز نەپسىدىنمۇ چارىدۇر** دەيدۇ. يۇقىرىقى ئايەتكە نەزەر سالىدىغان بولساق؛ ئىنسانغا ھەممىدىن يېقىن بولغىنى ئۆز نەپسىدۇر، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئۇلار ئۈچۈن ئۆز نەپسىدىنمۇ چارىدۇر، چۈنكى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام پۈتۈن ھاياتىنى ئىنسانلارغا ھەقىقىي تەۋسىيە قىلىش، مېھرى-شەپقەت يەتكۈزۈش، ئۇلارغا ياخشىلىق قىلىش ئۈچۈن سەرپ قىلدى. دۇنيادا ئۇنىڭدىنمۇ بەك كۆيۈمچان ۋە كىشىلەرگە مەنپەئەت يەتكۈزگۈچى بىر كىشى يوق ئىدى، ئۇلارغا يەتكەن زەررە مىقدارى ياخشىلىق ياكى ئۇلاردىن دەپئى قېلىنغان زەررە مىقدارى يامانلىق پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ سەۋەبى بىلەن بارلىققا كېلىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن ئىنساننىڭ ئۆز نەپسى خاھىشى ياكى باشقا بىرەر كىشىنىڭ نەپسى خاھىشى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ نەپسى خاھىشىغا زىت كەلسە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ

خاھىشنى ئالدىنقى ئورۇنغا قويۇش ۋاجىب بولىدۇ. پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ سۆزىگە ھېچ كىشى قارشى سۆز قىلماسلىق لازىم. مۇسۇلمانلار ئۈچۈن نۆۋىتى كەلگەندە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ماقامىنى قوغداش يولىدا ئۆز نەپسىنى، مال-مۈلكىنى، بالا-چاقا قاتارلىق ھەممە نەرسىسىنى پىدا قىلىشى ۋە رەسۇلۇللاھ سۆيگۈسىنى بارلىق سۆيگۈلەردىن ئۈستۈن بىلىشى، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام سۆزلەۋاتقاندا ياكى ئۇنىڭ سۆزلىرى بايان قىلىنىۋاتقاندا، باشقا سۆزلەرنى قىلماسلىق لازىم.

بۇ ھەقتە ئەھلى ئىلىملارنىڭ سۆزلىرىنىڭ خۇلاسىسى: "ئاللاھنىڭ غەزىپى ۋە دوزاخ بەندە ئەنسىرەيدىغان ئەڭ بۈيۈك نەرسە بولۇپ، بەندىنىڭ بۇ دەھشەتلىك ئىشلاردىن نىجات تېپىشى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سەۋەبى بىلەن بولىدۇ. ئاللاھنىڭ رازىلىقى ۋە جەننەت بەندە تەلەپ قىلىدىغان ئەڭ كاتتا نېمەت بولۇپ، بۇنىڭغا ئېرىشىشمۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سەۋەبى بىلەن بولىدۇ".

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ ھەقتە مۇنداق دەيدۇ: **مەن بىلەن سىلەرنىڭ مىساللىقلار: بىر جايغا ئوت يېقىپ، پەرۋانە ۋە چېكەتكىگە ئوخشايدىغان ھاشار تەلەرنى ئوتقا چۈشۈپ كېتىشتىن توسۇپ تۇرغان كىشىگە ئوخشايدۇ. مەنمۇ سىلەرنى ئوتقا چۈشۈپ كەتمەسۇن دەپ كەمىرىڭلاردىن تۇتۇۋالماي، ئەمما سىلەر مېنىڭ قۇلۇمدىن يۇلقۇنۇپ ئوتقا سەكرەشكە ئۇرىنىسىلەر.** [مۇسلىم رىۋايىتى 2285-ھەدىس، بۇخارى رىۋايىتى 3427-ھەدىس]. بۇ ھەدىسنىڭ شەرھىسى: "پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام جاھىللار ۋە ئۆزىنىڭ كۆرسەتمىسىگە خىلاپلىق قىلغۇچىلار ئۇنىڭغا ئاسىيلىق قىلىپ ۋە شەيتانى ھەۋەسلىرىگە ئەگىشىش نەتىجىسىدە ئاخىرەتتە دوزاخقا مەھكۇم بولىدىغانلىقى، گەرچە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ئىنسانلارنى گۇناھ-مەسىيەتتىن چەكلەپ تۇرىشىمۇ، ئۇلارنىڭ بوي بەرمەي يۇلقۇنۇپ تۇرىدىغانلىقىنى، پەرۋانلەرنىڭ ئاجىزلىقى ۋە بىر نەرسىنى پەرق ئەتمەسلىكى سەۋەبلىك ئۆزىنى ئوتقا تاشلىشىغا ئوخشاتتى. بۇنىڭ ھەر ئىككىلىسى ئۆزلىرىنى قارىغۇلارچە ھالاك قىلىشقا ھېرىسمەن بولدى، ئۇلارنى بۇنداق قىلىشقا جاھىللىق تۈرتكە بولدى." [ئىمام نەۋەۋىيىنىڭ شەرھى مۇسلىم ناملىق ئەسىرى].

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىستە، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: **ئۆمىتىمنىڭ ھەممىسى جەننەتكە كېرىدۇ ئەمما بەزى كىشىلەر بۇنىڭدىن باش تارتىدۇ دېگەندە، ساھابىلار: جەننەتكە كېرىشتىن باش تارتىدىغانلار كىملەر؟ يا رەسۇلۇللاھ! دەپ سورىدى، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: ماڭا ئىتائەت قىلغانلار جەننەتكە كېرىدۇ، ئاسىيلىق قىلغانلار جەننەتكە كېرىشتىن باش تارتقۇچىلاردۇر، دەپ جاۋاب بېرىدۇ.** [بۇخارى رىۋايىتى 7280-ھەدىس].

ئاللاھ تائالا ياخشىلىققا مۇۋەپپەق قىلغۇچىدۇر.

تەرجىمە قىلغۇچى: سەيپىددىن ئەبۇ ئابدۇلئەزىز

تەكشۈرۈپ بېكىتكۈچى: نىزامىددىن تەمكىنى